

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeinentiis & Præcedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. XCIII. Volaterrana habitus. An Episcopus jurisdictionem seu potestatem habeat prohibendi usum vestium talarium, quibus clerici uti solent, sæcularibus Doctoribus, illas gestare profitentibus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

VOLATERRANA.

HABITUS

PRO

N. DOCTORE

Responsum extrà Curiam.

An Episcopus jurisdictionem seu potestatem habeat prohibendi usum vestium talarium, quibus clerici uti solent, secularibus Doctoribus, illas gestare profitentibus tanquam togam doctoralem.

SUMMARIUM.

- 1 *Causa controversa.*
- 2 *Episcopus prohibere potest laicis, ne habitum & tonsuram clericalem deferant.*
- 3 *In jure cautum non est, qualis sit vestis clericorum.*
- 4 *Clerici non possunt uti veste nimis longa, neque nimis brevi.*
- 5 *Toga quid sit.*
- 6 *Doctores habent usum togæ.*
- 7 *De introductione vestis longæ in clericis.*
- 8 *An prohiberi possit assumptio nominis, in signum, vel vestium alicuius.*
- 9 *De observantia Curia Romana circa usum togæ.*
- 10 *Declarantur præmissa circa usum togæ ex contraria consuetudine.*
- 11 *Et ubi generat scandalum.*
- 12 *Ad Episcopum pertinet declarare, quis sit habitus clericalis, & quis regularis.*

DISC. XCIII.

IUIM N. Civitatis Volaterranæ, in Urbe theoricæ & praxis forensis studii per aliquos annos operam dedisset, ibique vel alibi lauream doctoratus suscepisset, atque regrediens ad patriam, continuaret eundem usum vestium talarium, quem in Urbe habent omnes Doctores ac litterarum professores, cum delatione etiam comæ; Episcopus illi præcepit, quod vel tonsa coma jure aliorum clericorum viveret, quia fortè primam tonsuram aliàs suscepit, vel usum vestium clericalem dimitteret, isque declarasset se esse laicum, non autem clericum, illas autem vestes ita gestare tanquam togam doctoralem; Hinc proinde exorta controversa, circa susceptæ Advocacionis initia, ex parte præfati Doctoris requisitus fui ad scribendum pro hujusmodi ejus prætensione substituenda.

Quare scribens tanquam Advocatus ad requiritis oportunitatem dicebam, quod quamvis Episcopo liceat prohibere laicis, ne habitu, & tonsura clericali utantur ad text. in cap. unico de bigamis in 6. ubi Gemini. & Franck. uterque num. 3. Genuen. in praxi Archiep. Neap. cap. 55. num. 3. idque non solum copulati-

vè, quia nempe laicus habitum & tonsuram clericalem deferat, sed etiam alternativè si habitum absque tonsura, fortius verò si tonsuram absque habitu deferat, cum hæc apud allegatos, & alios alternativè ponantur ex deductis per Carol. de Grass. de effect. clericat. in prælud. numer. 267. cum sequen. & probatur etiam ex decreto Sacri Conc. Trid. Sess. 14. de reformat. cap. 6. ubi habitus & tonsura considerantur tanquam diversa, ad illum tamen effectum copulata.

Nihilominus, quatenus pertinet ad usum vestis longæ & suprâ talos, illa verè & propriè non est vestis clericalis, sed toga doctoralis, clericis potius, non autem doctoribus prohibenda; In jure siquidem cautum non est, qualis sit habitus proprius clericorum, neque illius præcisa forma præscripta est, ut per Gloss. in Clement. 1. de electione cum concord. per Barbosa. de Episcopo alleg. 9. numer. 1. Sperell. decis. 17. numer. 44. Bene verum, quod reperitur prohibita vestis nimis brevis, ne laici videantur, & e conversò etiam vestis nimis longa, & suprâ talos, cum id importet togam, quæ tanquam continens quid nimis honorificum & sumptuosum, clericali modestiæ & humilitati non convenit, ad text. in cap. clerici de vita & honestate clericorum; Toga etenim dicitur vestis longa & pretiosa Gloss. in l. labeo ff. de suppellectili legata verbo pendulas & togas, Calvin. in lexico verbo seu dictione togarum, Panormita in thesaur. variarum liction. lib. 1. cap. 11. & colligitur ex cumulatis in Theatro vite humana verbo vestis & vestimentum.

E conversò autem expressè cautum est in jure, Doctoribus & professoribus competere usum togæ, atque sub nomine togatorum propriè Doctores & professores appellari solent ad text. in l. quidquid. & l. si idem cum duabus sequen. & toto tit. Cod. de Advocatis diversorum judicium. Unde Gloss. in l. 1. Cod. nulli licere, & c. in fine lib. 11. dicit togam propriè dici Advocatorum, quem admodum dicitur clamis militum, purpura Regum, stola Sacerdotum, cuculla Monachorum, & c. quæ toga, ut dictum est, propriè consistit in veste nimis longa, quamdam majorem majestatem, ac pompam præferente, ut habemus apud historicos de Imperatoribus ac Senatoribus Romanæ Reipublicæ, togæ usum discretivè ad reliquum populum habentibus ex collectis in theatro vite humane verbo Vestis, & Vestimentum, ubi multa de usu togæ, Ac etiam docet actualis praxis Reipublicæ Veneræ quædam dictæ antiquæ Romanæ Reipublicæ reliquas retinentis, unde propterea dicebam indebitè prohiberi Doctori illum usum togæ, quide jure sibi competebat.

Et licet prius, ab Episcopis aliisque Prælati, fortè originaliter majestatis & honorificentie gratia, usus vestis nimis longæ, & ut vulgò dicitur, cum quadam cauda longè suprâ talos, adinstar dictæ antiquæ togæ haberi cœpisset, deinde verò ille irrepperit in homines clericos, qui, quod magis religiosè vivere profitentur, eò magis vestes semper deferunt suprâ talos, quasi quod deferentes vestes breviores, magis secularizare videantur, unde propterea Sixtus V. Constit. 92. præcipit clericis beneficiatis, vel pensionariis utrum vestis talaris, Nihilominus ista dicenda est moderna introductio, quam Ricciol. de jure personarum lib. 7. cap. 6. numer. 2. in clericis dicit derivare à dicta Constitutione; Et sic est assumptio usus togæ adinstar, ideoque inducere non debet prohibitionem ejusdem usus in iis, qui illum habent antiquum, & de jure, cujus dispositione attenda, ipsi est potius prohibitus usuprà; Incongruum enim esset, quod Regibus & Senatoribus

bus antiquum usum purpuræ habentibus, iste prohibendus esset, ex eo quod Cardinales tanquam Papæ Senatores, ac Regibus assimilati, ab aliquo tempore hunc purpuræ usum habeant, cum similibus; Qui enim assumit nomen, insignia, vel honorificum habitum alterius, potius in stricta juris censura prohiberi potest, ex iis, quæ habentur deducta *sub tit. de præminentis hoc eodem libro*, si tamen non prohibeatur, non inde inferri potest, quod assumens adinstar, jus habeat prohibendi illis, qui antiquiorem usum in titulum ex juris dispositione vel consuetudine habebant.

Eoque magis præmissis locum esse dicebam, stare observantia Curie Romanæ, quæ tanquam Curia Papæ, totiusque Christiani Orbis metropolis, omnium saltém Ecclesiasticarum Curiarum exemplar esse debet, dum nedum Advocati & Procuratores, sed etiam medici, alique literarum professores habent usum vestium talarium, atque adinstar antiquæ Reipublicæ, togati nuncupantur, ita ut in nihilo differre videantur à clericis etiam in sacris & qualificatis, putà Canonis Basilicarum, Abbatibus, vel Parochis, &c. quamvis essent uxorati, ac merè sæculares.

Hæc dicebam tanquam Advocatus ad causam seu requirentis oportunitatem, Eodem autem tempore requirentem juxta stylum monui, quod inspecta veritate, magnam desuper habebam difficultatem, atque probabilis mihi videbatur Episcopi prohibitio, quoniam licet hæc in pacto juris, atque antequam antiquo usu subsisterent, nihilominus quia in plerisque regionibus, ac ferè ubique, excepta Urbe, & Statu Ecclesiastico, iste usus antiquæ togæ doctoralis dimissus est, quoniam si alicubi iudices vel Advocati incedunt togati, attamen est quædam toga magis brevis, satis diversam formam habens, à Gallorum potius quam Romanorum usu, & moribus introducta, sine proinde de facto usus inolevit, quod vestes longas, ac talares non deferunt nisi clerici, in hoc à laicis differentes, & consequenter, stante contraria consuetudine innovante dictam antiquam juris dispositionem, rectè intrat superius initio insinuata conclusio deducta *ex cap. unico de bigamis in 6.* super jurisdictione & potestate Episcopi prohibendi sæcularibus hujusmodi vestium usum, quamvis aliàs ex præminencia Doctoratus illum magis jure proprio haberent quam clerici, quoniam jus non incipit, sed consuetudinarium aliàs induxit; Unde propterea urget ratio, cui dicta prohibendi facultas innixa est, scandali scilicet, quod aliàs in populo, præsertim inferiori, & hujusmodi eruditionum ignaro resultaret; Quinimò etiam & in populo selectiori, ac superioris ordinis, ut quotidie experimur in Urbe, ubi exteri hujusmodi usus peritiam non habentes, quamvis nobiles, immò docti, & eruditi, at tamen patriis motibus assueti, satis mirari solent, videndo togatos longam comam deferentes, atque cum mulieribus, quæ sunt earum uxores, & cum filiis in curribus publicè incedentes, ut etiam de me metipso dicere possum, Et consequenter ob dictam scandali rationem dixi, quod in sensu veteritaris, dicta requirentis præsentio, extrà locum, in quo dictus togæ usus habeatur, atque communis Doctorum habitus diversus esset, non videbatur subsistentibus, Ita etiam me docente praxi Civitatis Neapolis in illo plurius annorum spatio, quo theoreticè studis, vel Tribunalium praxi operam dedi, quoniam Archiepiscopus Curie satellites, seu ministri, perquirentes, & carcerantes clericos comam deferentes, alique ejusdem Curie decretis contravenientes circa habitum & tonsuram, cogunt etiam eos, qui se profitentur sæ-

culares, ad dimittendam illam habitus formam, seu speciem, cum quæ, stantibus Civitatis moribus & usibus, potius clerici quam laici reputandi viderent, de quo etiam testatur *Genuen. in prax. Archiepisc. d. cap. 55. num. 3.*

Ideoque ad Episcopum seu Superiorem Ecclesiasticum spectare declarationem seu determinationem qualis dicatur habitus clericalis, habetur *apud Fagnan. in cap. si quis de foro compet. num. 21.* Atque posse Episcopum cogere, & curare debere, ut diversus sit habitus clericorum sæcularium ab illo regularium idem *Fagnan. in cap. quia ingredientibus de testamentis num. 4. & seqq.* ex eadem ratione confusionis & scandali.

NEAPOLITANA REMISSIONIS CAUSÆ

PRO

EMANUELE MONTOIA.

Responsum pro veritate.

An & quando clericus conveniri possit coram iudice laico super bonis, quæ cum ipsius iudicis auctoritate obtinuit, Et quid ubi tutelam vel aliud officium ab eo suscepit, seu quod ipsa bona coram laico præventa sint; Et in specie clerici hæreditaria; qui obtinuit immisionem ad bona hæreditaria à iudice laico, an coram isto conveniatur pro debitis hæreditariis vel legatis.

SUMMARYM.

- 1 *Acti series.*
- 2 *De ratione ob quam hodie tutum iudicium pro veritate dari non potest, & quare Advocatis reddatur licitum scribere in iure pro quacumque parte.*
- 3 *Quod materia jurisdictionalis sit involuta, & de ratione.*
- 4 *An Clericus suscipiens tutelam vel aliam administrationem à manu iudicis laici coram isto conveniatur.*
- 5 *Indubio standum est regula.*
- 6 *quando tenenda esset opinio, quod clericus posset conveniri, quomodo intelligenda veniret.*
- 7 *An clericus, cui in concursu creditorum liberatur à iudice laico pecunia debitoris cum cautione de restituendo, conveniatur coram eodem laico pro restitutione.*
- 8 *Quid ubi liberantur cum eadem cautione de restituendo bona, qua extant, ac directè vendicari valeant.*
- 9 *Pecunia soluta creditori cum cautione de restituendo dicitur semper extare, & non potest dici consumpta.*
- 10 *De casu in quo pecunia cum dicta cautione solvatur laico, cui deinde succedat clericus remissivè.*
- 11 *An quando clericus à iudice laico est immisus in iudicio*